

Edito

Gevraagd: een duurzaamheidsrevolutie

Jef Peeters

Het gebruik van het begrip 'duurzaamheid' vertoont duidelijk inflatoire trekken. Je treft het aan in allerlei publicaties uit diverse domeinen en in diverse contexten. Telkens stel ik mij daarbij de vraag in hoeverre de verschillende betekenissen van duurzaamheid met elkaar in overeenstemming te brengen zijn, en of ze soms niet in contradictie staan met elkaar. Hoe spoort duurzaamheid van ondernemingen met ecologische duurzaamheid? En wat te denken van 'duurzame groei'? Wat telkens vanuit het eigen denkkader - economisch of ecologisch bijvoorbeeld - plausibel lijkt kan vanuit een breder denkkader conflictueus blijken. Hoewel ook rond de interpretatie van het concept 'duurzame ontwikkeling' zeker niet het laatste woord gezegd is, heeft het toch de verdienste om zulk een breder denkkader te bieden. Juist omdat het geen duidelijk afgelijnd begrip is, is het in de letterlijke betekenis een kader waarbinnen kan en moet gedacht worden. Het biedt een kader voor het maatschappelijk debat over een aantal bekommernissen die we tegelijkertijd willen opnemen: rechtvaardigheid ten aanzien van zowel de huidige als de toekomstige generaties, binnen een ecologisch houdbaar perspectief, met respect voor de andere levensvormen (een aspect dat we als een groen extra in het debat inbrengen en willen houden).

De interpretatiestrijd om 'duurzame ontwikkeling' mag ons er zeker niet van weerhouden om concreet aan de slag te gaan met de problemen die op de 'agenda' - 21, zoals je wel weet - van duurzame ontwikkeling staan. En dan verheugt het mij in mijn krant te lezen dat dezelfde jongeren die actie voeren voor het behoud van Doel, en tegen het alsmaar uitdijen van de Antwerpse haven, verbanden weten te leggen. Vandaag betogen ze in Praag tegen de top van het IMF en de Wereldbank, en voor de kwijtschelding van de schulden van de armste landen.

Dit nummer van Oikos lijkt een diversiteit aan thema's aan te snijden. Duurzame ontwikkeling is vandaag voor ons evenwel het kader waarbinnen items als duurzame economie, ondernemen, onderwijs, Europa en democratie met elkaar in verband kunnen gebracht worden. Wie *Agenda 21* erop naslaat zal ook daar die thema's tergvinden. Dit Oikosnummer is dan ook een uitnodiging om vanuit verschillende invalshoeken het maatschappelijk debat over duurzame ontwikkeling aan te gaan. Kunnen we de onderscheiden bijdragen met elkaar in discussie laten gaan? Wolfgang Sachs brengt een zeer overzichtelijke schets van de duurzaamheidsrevolutie die volgens hem in het Noorden noodzakelijk is. Het gaat daarbij niet om de blauwdruk van een onbereikbare utopie, maar om wegen die concreet te gaan zijn: economisch, technologisch, cultureel.

Van daaruit kunnen we aan Gust Van Put de vraag stellen in welke mate ondernemingsparticipatie een bijdrage kan leveren aan ecologische duurzaamheid. Dat is een aspect dat in zijn tekst nauwelijks uitgewerkt is. In hoeverre gaan meer algemeen de 'gemeenschappelijke' belangen van de samenwerkenden in een onderneming samen met maatschappelijke belangen? Andere vragen kunnen gesteld of opgeworpen worden ten aanzien van de stellingen van de auteur. Zijn pleidooi voor democratisering van de onderneming is alleszins de moeite waard om op in te gaan. In dat verband is onder meer zijn stelling dat "financiële participatie een gevolg is van structurele participatie en niet omgekeerd" is alleszins interessant in de context van de huidige ontwikkelingen. Hoewel we een aantal reacties gevraagd hadden, kregen we er tot nu toe geen binnen. We plaatsen daarom deze tekst uitdrukkelijk onder de rubriek 'debat'. Wie neemt de handschoen op en bezorgt de redactie een beargumenteerd commentaar?

De school lijkt vandaag een zorgenkind. Ze biedt een spiegelbeeld op microschaal van onze samenlevingsproblemen. Stefaan Vandelacluze pleit daarom voor zorgverbreding binnen onze scholen. Dat impliceert o.a. andere verhoudingen tussen de betrokkenen, en dat is zonder meer belangrijk. Het duurzaamheidsperspectief reikt hier nog andere, meer fundamentele denkpistes aan. Hoe kan de druk van de

Oikos, Politiek, milieu, cultuur, 15, 4/2000, Edito

samenleving op de school verminderd worden? Wat doen wij met onze prestatie­maatschappij?

Geen duurzaamheid zonder een verdieping van de democratie, is een stelling die vroeger al in Oikos aan bod kwam. Welke visie op democratie en burgerschap ligt er besloten in het Europees project? Ontwikkelt er zich een Europese identiteit die de vreemdeling als medeburger erkent of eerder uitsluit? Belangwekkende vragen die in de bijdrage van Jacobs en Maier aan bod komen.

En dan zijn er natuurlijk ook nog onze vaste rubrieken waarin je wellicht iets naar je gading kunt vinden.